

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Ars Semper Gavdendi

Demonstrata Ex Sola Consideratione Divinae Providentiae Et Per
Adventuales Conciones

Sarasa, Alfonsus Antonius de

Antverpiae, 1664

§. IV. Vt ergo Regni felicitatem imminuat, aut etiam planè transferat Deus,
permittit maleferiatos Reges, insana Magnatum consilia; ignauiam
militibus immittit; Praefectorum insolentiam, populique ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-13517

studiosa, vt viros omni peritiâ probitateque commendatos sanctioribus consiliis adhibeat; vt hi omnia rerum momenta sedulo perpendant, decretaque populis militiæque saluberrima statuunt: quid hæc omnia ad communem incolumitatem conferent, si mandata per inferiores magistratus in ciuitatibus infringantur, aut executioni non mandentur, aut non ferio sed per ignauiam exigantur, aut certè à plebe per tumultum & seditio- nes concitatâ contemnantur? An non pessum ire dixeris, his moribus corruptam Rempublicam?

24. Quartò denique, si ea quibus Prouincia defendi debet arma, in ignouorum Imperatorum manus tradi conspiciamus; aut si viri quidem sint qui imperant, imbelles tamen seditiososque, nec disciplinæ militari assuetos milites nanciscantur: aut si fortissimi quidem sint milites, ducum tamen, vt quos examinatos vident, indignabundi detrectent imperia, nec eorum consiliis acquiescant, ac propterea inuiti signa quasi per vim sequantur; quid demum felicitatis ab hoc exercitu sperari potest? nonne actum dices cum tam perturbatâ republicâ? neque iam opes, aut virtutem bellicam, neque prudentiæ famam, neque relatas olim victorias, neque splendorem urbium, neque armorum copiam quidquam conducere, nisi vt maiori sint hostibus ludibrio, luculentiorique pateant & prædæ & ruinæ? His sanè modis per- dita sunt quotquot perierè imperia; & quæ non periire omnino, his tamen artibus è fastigio sunt deiecta, & depressa.

Quartò per
populariū
ignauiam
& inobe-
dientiam

§. IV.

Vt regni felicitatem imminuat Deus, permittit mala consilia Regum, ignauiam militibus immittit, Præfectorum insolentiam, populique dissensiones excitat.

29. **A**gedum nunc, Reipublicæ fatiscantis plagas qui consideras; quo tandem auctore infligi eas arbitraris tu? Certè si adiacentes rerum circumstantias, easque quæ rebus agendis proximè adhibentur manus attendimus, scio te, cum vulgo, Reges ipsos incusaturum; Optimatum arrogantiam, Imperatorum imperitiæ aut ignauiam, Magistratum socordiam, populi dissentionibus,

Quatuor
his modis
vititur
Deus, cum
castigare
vult regna

publica imputaturum mala. Sed si supra vulgum vis sapere, memento non esse hæc nisi Dei Rempubicam assligentis, fortunamque nimis prosperam educentis, alioque transferentis artificia. De se certè testatur ipse, non nisi suo consilio & industriâ stare Regna quæ stant: consequens igitur est, non nisi eius consilio & occidere. occidunt autem his quos dixi modis. Audi diuinam Salomonis ore, loquentem sapientiam. *Meum est consilium & equitas; mea est prudentia, mea est fortitudo.* Hinc nemo sibi, siue de prudentiâ regendiue scientiâ, siue de militari gloriâ blandiatur; nam cum hæc omnia mea sint, & à me sint, illud sibi cuncti persuadeant quòd *per me Reges regnant, & legum conditores iusta decernunt; per me Principes imperant, & potentes decernunt iustitiam.* Quibus sanè verbis ne idem dici putet, eleganter vt solet noster Salazar, quatuor distincta munia docet contineri, quibus vniuersa stat Respublica: Regum nimirum pro potestate sibi legitimè datâ imperantium; quibus ne temerè agant, nihil adeo necessarium est, quàm *consilium* rectum & probum. His proximi sunt Optimates, primi à Rege, vt vocantur Ministri siue Primicerij, quos rectè *legum conditores* appellat, vt qui altioribus interfunt consilijs; totique Regni statui dum inuigilant, quid sit conueniens bellumne an pax, quæ vectigalia exigenda, quæ leges aut innouandæ aut immutandæ, quæ restringendæ, quæ latius explicandæ, in commune statuunt. His autem vt *iusta decernant, Prudentiam* imprimis esse necessariam, in comperto est. Tertium quartumque munus est eorum, quibus regiam voluntatē Optimatum consilio rectè gubernatam, executioni mandare prorsus incumbit. Et hi quidem in Militiâ *Principes* sunt, copijs præpositi, quorum in imperando agendoque intrepidè id quod bono Regum consilio statutum est, *Fortitudo* constantiaque maximè requiritur. Domi denique vt ciuium stet concordia, Regumque & Optimatum inconcussa sit authoritas, *Potentes* hoc est, vt ex Hebræo rectè interpretatur doctissimus Salazar, ciuiles Magistratus probi vt sint iustique necesse est, neque qui partium studio aut ære corrupti venales faciant leges, Regumque decreta pro libitu & fauore, aut emolliant aut nimium premant; sed quibus *equitas* imprimis cordi sit *vt decernant iustitiam*, eamque tum potentibus, tum etiam miseris & humilibus, ex æquo interpretentur. His quatuor basi-
bus

Prou. 8.

ibid.

Salaz. in
hunc locū.Prou. 8.
ibid.
Prou. 8.
ibid.

bus omnem Rempublicam, incolumis vt stet, incumbere necesse est: vnam qui subuertit, luxat omnia.

26. Iam verò intelligite tandem mortales, per quem res humanæ stent. Magna sanè de Regibus vestris Imperatoribusque, præsertim ijs qui prima Monarchiæ aut Reipublicæ iecere fundamenta, iactatis elogia. Magni titulum vni affigitis; alter fortis, Iustus alter, Magnanimus hic, Prudens ille, quasi per antonomasiam à vobis appellatur. Et verò actum benè; vt qui præteritorum Regum memoriam grato animo reseruatis. Verùm tantâ virtute, tantâque animi moderatione Reges quòd habueritis, qui consilio & quidem accurato, non verò pro libidine agerent omnia; ecquis id vobis præstitit, nisi is qui Regno vestro bene voluit, beneque consuluit Deus? certè *per me Reges regnant*: & si non bene regnatur, nisi vbi consilium adhibetur rebus; illud certè & adhibere velle, & adhibere cum vis, habere penes te, *non est volentis hominis sed miserentis Dei*. Sanè *meum est consilium*; & sic *per me Reges* rectè sapienterque *regnant* sic vt Regnum floreat. Israelis statum distrahere in parres cum statuisset Deus, præferuidum Roboamum genti præposuit, qui feruore nimio abreptus, populi iustas querelas, minis flagellisque compescere, stulto sanè consilio in animo haberet. Gothicum imperium funditus in Hispaniâ euertere cùm vellet idem Deus, Roderico regni habenas tradidit, qui luxu delicijsque, & tandem etiam libidine violentâ Gothicum sanguinem emolliret, & apud suos in inuidiam traheret.

27. Deinde, si præstantissimos habetis viros, qui Regni iura æquitate moderentur, consilio rerumque experienciâ valeant plurimum; ne id quæso vobis adscribite, aut esse tales viros aut etiam in consilium adhiberi: *mea est enim prudentia* inquit sagax Deus, quâ & illi iusta decernunt, & vt decernere possint, Regum auribus admouentur. Miraris tu insanissima in sapientissimo Regno dari consilia, & quidem à viris cæteroquin prudentissimis? *Insatuaui certè Dominus consilium Achitophel*, id quod optauerat Dauid, Absalonis insolentem audaciam vt infringeret. Miraris vtilissimas publicæ rei rationes, à magnis beneque Regno volentibus viris excogitatas, aut studio partium, aut Optimatum risu, aut etiam improbitate quorundam explodi, rejci, subuerti? Subuertit ea Deus, ne regno benè sit, cui malè

Primo Regibus adimit consilium.

Secundò Magnatibus adimit prudentiam.

vt

vt sit, iam decreuit. Miraris denique præclarissimos viros, omni-
 nique exceptione maiores contemni, domi res suas agere; cum
 ineptorum hominum interim impudentiâ & inscitia, res pu-
 blicæ perduntur? perdere eas vult Deus, & vt perdat isto vtitur
 artificio. Neque casu id factum putes, vt fanatici aliquot iuue-
 nes, cerita capita Roboamo de consiliis essent: studio id Deus
 fecit, Israël's Imperium vt distraheret. studio autem hanc Re-
 gno plagam fuisse incussam, manifestum est. id enim se factu-
 rum Salomoni prorsus fuerat minitatus. *Quia . . . non custodisti* 3. Reg. 11.
pactum meum, & præcepta mea que mandavi tibi, disrumpens scin-
dam Regnum tuum, & dabo illud seruo tuo. Verumtamen in diebus
tuis non faciam, propter Dauid patrem tuum: de manu filij tui scin-
dam illud. & vt scinderet, infatuauit Dominus consilium Roboa-
 mi, neque aliam tanto Regno subuertendo machinam adhibuit
 Deus.

Tertio Pro-
uinciali-
bua & mi-
litibus eri-
pi forestu-
aliam.

Quam verò id ridiculum est, in militum robore & ferociâ, 26.
 Ducum fortitudine, disciplinâ militari, armorum inclytâ glo-
 riâ, sibi homines quòd tantopere gratulentur; quasi ea aut gen-
 tis indoli foret casu congenita, aut proprio Marte exercitioque
 acquisita? Hinc, sua suosque iactantium pleni sunt historico-
 rum libri: Poëtarum etiam si placet phalerata carmina, nescio
 quid sibi gratum obstrepunt, dum Martem canunt, quem non
 sequuntur. Interim qui viros Marte inclytos intuemini, qui mi-
 litum expeditas manus contemplamini, an illum obliuiscimini,
 cuius imperio non tantum *plumescit accipiter* teste Iobo, aquilif- 1ob. 39.
 que & alæ succrescunt & vngues, verum etiam disfluunt non-
 numquam & eueruantur? Florentem esse Rempubicam cum
 vult Deus, animos roburque rebus magnis agendis par, Impera-
 toribus militibusque sufficit Deus, subuere cum vult, genero-
 sam illam militiæque natam effæminari sinit indolem. Ducum
 consilia & mentes in discordiam trahit, ignauiam pauoremque
 immittit, militum masculum robur emollit, omnisque laboris
 & imperij sunt impatientes illi humeri, quibus tota quondam
 Reipublicæ defensio incumberebat. Hinc in omnem licentiam
 dissoluti vagantur, totâque Prouinciâ non tam arma, quam ti-
 morem vastationemque circumferunt: hostis vultura iam non
 ferunt, cuius antea ceruicibus incumbere, ludus fuit. Quid mi-
 rararis, quid obstupescis? Dei hæc machinatio est, *Mea est fortitudo,*
 inquit,

inquit, & per me militiæ Principes imperant, rectè cum imperant; per me strenui, per me fortes sunt. & verò ignavi quod sunt, imbelles, & socordes, meo consilio meâ destinatione id sunt.

29. Neque verò hæc à me ita dici putetis: certè nihil tantopere inculcant sacre pagine. Israël ni sibi pareat, ruinam minitari cum vult Deus, præxim edocet quam Reipublicæ subuertendæ, Quod probatur ex Scripturis.

Leuit. 26. *Ponam, inquit, faciem meam contra vos, & corruetis coram hostibus vestris . . . fugietis nemine persequente.*

v. 17.

v. 36.

Quod vt clariùs exponatur, subiungit, *Et qui de vobis remanserint, dabo pauorem in cordibus eorum in regionibus hostium; terreat eos somtus folij volantis, & ita fugient quasi gladium: cadent nullo persequente, & corruent singuli supra fratres suos quasi bella fugientes, nemo vestrum inimicis audebit resistere.* Manifesta Ex historiis.

res hæc est, plurimisque historiis confirmata. Quis Romanum Imperium diuturnitate temporis, armorum pondere, victoriarum gloriâ, regnorum amplitudine per mille iam annos confirmatum, non dico conuellere, sed vel concutere potuisset, si mascula stetisset virtus, solitusque in pectore sanguis? tota Europa supplex Romam adorabat, quæ tamen sub Augustulo per partes distracta, tandem periit. At per quos? per gentes omnino barbaras, obscuras origine, & de quorum natali solo disputatur. & tamen, è cauernis siluisque immanes leones immisos dixeris, prout tunc trepidare vidisses Imperium, hæc ipsa trepidatio hostibus audaciam dedit, auxitque frequentiam. Wandali, Gotti, Alani, Teurones, Alemanni, Burgundiones, Franci, Longobardi, Hunni, Nortmanni, incogniti ad eam etiam sibi ipsis populi, vt ne inter successores quidem, satis de primâ eorum origine conueniat: illæ inquam obscuræ gentes, moribus barbaræ, terrorem sui nominis toto Romano circumtulere Imperio, Romanosque quos in tantum fastigium bellica virtus euexerat, solus debellauit panicus pavor. Quid enim siluestres homines, præustæque sudes poterant aduersus Romana arma, si manus inuenissent solitas quibus gestarentur? omnes pallebant imminente periculo, nec cuiquam sat animi qui discuteret; vires consiliumque interturbauerat immissus timor. At à quo? ab eo certè qui Romanum Imperium perditum ibat, Deo. hic, quos animos Romanis ademerat, Barbaris præstabat. Trecentis annis in Hispania steterat Gottica maiestas & gloria armis virisque in-

G g

clyta:

clyta: septem dierum prælio, tota Gottorum gens aut militia, cum Rege Roderico, perit & extincta est; totaque breuissimo temporis tractu, sub Maurorum iugo fere concidit Hispania. Quid? an nulla ergo, in tot bellicosissimis Prouinciis, suppetunt quæ expediantur arma? nullus se, inconditæ potius multitudini Maurorum, quàm bellicæ eorum virtuti opponit? Nullus. omnes tenet paor, donec Gottica prorsus concideret res, & Regnum: ita Deo, Regnorum euersori & arbitro, visum. At verò vt Hispaniæ misertus, è Maurorum manibus sceptrum eripere, illudque melioribus regibus statuit contradere; ecce Pelagij animos inter Asturiæ montes & cauernas excitat, qui cum mille tantum viris, & quidem longâ fame obsidioneque enectis, leonis instar Maurorum acies sanè ingentes intrepidus inuolat, prosternit, & quasi imbellia pecora dilacerat. Hoc restitutæ Catholicis Hispaniæ initium. sumunt animos Hispani, quique hactenus non nisi Gottorum imperio famulari didicerant, ipsi sibi Reges statuunt, regnaque Mauris aut erepta aut eripienda designant. instant Barbari, copias innumerabiles educunt; occurrit cum collectitio tantum, & ad pugnae strepitum conuolante inexercitato milite Ramirus Rex; & ecce, totius Hispaniæ domitricis aggreditur copias, nec pauciora quam sexaginta Maurorum millia gladio occumbunt. Non minor poterat esse strages, vt manifestum esset à Deo dari victoriam. Taceo nunc portentosam illam, nullisque fastis memorandam satis cladem, quæ ad Tolofanas Nauas, à nostris eidem genti illata est, quâ ducenta omnino Maurorum millia, & hæc inter, triginta equitum millia, iustæ Dei vindictæ, Hispanorum manibus sunt litata. Taceo innumerabiles exinde victorias. Illud tantum quæro; vnde in populis iam deuictis, quique numquam arma gestarant (apud Gottos enim solos, omnis Hispaniæ militia steterat) tantus vigor animi, tanta audacia, vt victricem gentem totique Hispaniæ imperantem aggredi non timuerint, quorum impetum tunc, cum res Hispanicæ florebant, ne oculis quidem ferre sustinuerint? Vnde tantus in armatâ Hispaniâ paor animorumque defectio, tantus verò in exarmatis populis, omnique subsidiò destitutis armorum ardor, & bellandi appetentia? Insanum certè sit id quærere; cum satis constet ab eo concitatos, cuius est omnis fortitudo, quique vires animosque militibus etiam inermibus præstat,

Mariana
l. 7. c. 2.
Hist.
Hisp.

ibid. c. 16.

stat, cum imperia vult erigere; deiicit vero quantumcumque feroces spiritus, superbientis populi fastum deprimere cum decreuit. Et vt arma, quibus plus æquo, dominantur, Regibus detrahât, magnâ sanè arte, detrahit animos viris, & viros armis. Atque hic quidem tertius est, quo Deus Respublicas euertit, modus,

30. Quartus denique est Magistratum inferiorum licentia & dissolutio: Præfectorum exactorumque, aut nimia in vitijs tollerandis conniuentia, aut etiam in castigandis, exigendisque aut legibus aut vectigalibus, importuna crudelitas. Nolo huic argumento immorari; non enim quemquam reprehendere, ex instituto rei quam pertracto nunc est. Illud tantum quod ad rem meam iam facit assero, Præfectorum ineptias vitiaque, tunc maximè Deum permittere, dissoluere cum vult Regna: tunc enim concitatur ferocia populi, iugumque excutitur, quod nimium premit. Certè Israëlitarum gentem Ægypto tam vtili & commodam, ferocienti nimium regi barbaro detrahere cum vellet Deus, Præfectorum incumbentium Israëliticis ceruicibus vesaniam, aut permisit aut procurauit. Impia quidem decreta tulerat Rex Ægyptius; ingemiscebat Israel, sed tamen tacebat. Crudelitatem suam cum adhibuere Præfecti, etiam præter iussa regia feroces; tum verò *clamanit Israel, propter duritiam eorum qui præsent operibus*. Imperabantur lateres, quotidie ab Israëlitis tamquam mancipijs, ad dimensum excoquendi, coquebat eos Israel, & tacebat. Negabantur struendo igni paleæ, *dispersusque est populus per omnem terram Ægypti, ad colligendas paleas*. mandatis Regijs paret Israël, & mœstus tacet. At qui Regem immodicè imperantem tulerant, Magistratum inferiorum insolentiam non tulere. Nam Præfecti quoque operum instabant dicentes, *Complete opus vestrum quotidie, vt prius facere solebatis, cum dabantur vobis paleæ. Flagellatique sunt, qui præerant operibus filiorum Israel, ab exactoribus Pharaonis*. Tantam enim verò insolentiam, non est passus populus quantumuis humilis: & qui tacuerant hætenus, *Venerunt prepositi filiorum Israel, & vociferati sunt ad Pharaonem, dicentes, Cur ita agis contra seruos tuos? Paleæ non dantur nobis & lateres similiter imperantur, sed quod intolerandum omnino est, En famuli tui flagellis cedimur, & iniuste agitur contra populum tuum*. At à quibus? ab exactoribus

Quartus
Magistra-
tibus infe-
rioribus
ausorri
permittit
aquitatem.

Exod. 3.

v. 7.

Exod. 5.

v. 12.

v. 13.

Pharaonis. Clamavit populus, secessionem fecit, ab omni opere abstinuit, iugum excussit: & patientiam quam mandata Regia, quantumvis dura non extorserant, Præfectorum licentia penitus labefecit. Nihil habeo quod addam: vetera potius iuvat recensere exempla, quàm quæ ad manum sunt hodierna. Illud mirari libet, quod veteribus non sapiamus malis. Quidquid id sit, hoc sanè constat, duritiam nimiam imperantium, nimiam quoque in dissimulando conniuentiam, populos subiectos aut exacerbare, aut in nimiam licentiam dissolvere: cui cum sero adhibes medicinam, exacuis malum, mederi cum vis. Hinc plebis querimoniam, iustæ nonnumquam, iniustæ sæpissimè; hinc liberæ voces Regiæque Majestati iniuriæ; hinc seditiones; hinc tarda, & quasi violenta obedientia; hinc subsidia quæ Regibus præstantur parca, & non nisi per vim expressa; hinc denique magna caput inter & membra dissentio. Quod cum sit, sanè utrumque perire, aut saltem languere necesse est. Hæc igitur qui videt mala, ita secum statuatur, Deum Rempublicam aut perdere prorsus velle, aut felicitatem nimiam imminuere.

S. V.

Ne verò quis conqueri de Deo possit quod hæc permittat aut immittat, ostenditur iuste ob peccata populi, ab eo Regna fortunamque transferri.

*Bene hæc
omnia
Deus per-
mittit, ut
peccata
puniat aut
eis monea-
tur.*

ITa quidem statuo, inquis; video prorsus, video imminutam esse Regni Majestatem, opes abactas, luxatum Reipublicæ statum, depressam dignitatem. Et hoc ipsum est quod me angit; hinc vlcus latet, eheu nimium animo infixum malum: patriæ gemo, de cuius occasu malè metuo. Verùm, utcumque Reipublicæ studiosus sis, non sic tamen, uti credo, Patriæ vis esse pius, Deo ut sis impius, aut certè iniurius. Minimè, inquis, itaque, si id liquidò ostensum est, Deo auctore, hæc malorum futurorum initia & quasi seminaria immitti aut permitti, ut Patriæ exorbitantem felicitatem coerceat; an id te meritò angat, quod sano iustoque consilio statuit Deus? obesse is videt, quò nimium turgens, sanguinem; quis igitur phlebotomiam venæque sectionem, egrè

37.